

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2020-2022

(skrajne daty)

Rok akademicki 2020-2021 i nast.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Metodologia badań literackich
Kod przedmiotu*	IXB1/3
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Filologia polska
Poziom studiów	Studia drugiego stopnia
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	I rok, 2 semestr
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot kierunkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	Dr hab. Arkadiusz Luboń, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Prof. dr hab. Stanisław Uliasz, prof. dr hab. Jolanta Pasterska, dr hab. Wojciech Birek, prof. UR, dr Michał Żmuda, dr hab. Arkadiusz Luboń, prof. UR

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
2	30		30						6

1.2. Sposób realizacji zajęćX zajęcia w formie tradycyjnejX zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)****2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Ukończone z pozytywnym wynikiem egzaminów przedmioty teoretycznoliterackie realizowane w ramach studiów filologii polskiej pierwszego stopnia (poetyka, teoria literatury), średniozaawansowana wiedza ogólnohumanistyczna.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	Student poznaje najważniejsze współczesne metody badań literackich
C2	Student samodzielnie bada teksty naukowe z zakresu teorii literatury
C3	Student potrafi samodzielnie wykorzystać poznaną metodę badawczą do analizy interpretacyjnej wybranego tekstu literackiego
C4	Student dostrzega i rozumie zależności między założeniami teorii literaturoznawczych a procesami rozwoju nauki i kultury

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Absolwent posiada na poziomie rozszerzonym wiedzę o filologicznej terminologii w języku polskim oraz ma ugruntowaną i pogłębioną wiedzę ogólną – z uwzględnieniem aparatu pojęciowego używanego nie tylko w obrębie samej specjalności, ale także jego zastosowania w pokrewnych dyscyplinach i/lub dziedzinach naukowych	K_Wo2
EK_02	Absolwent posiada pogłębioną wiedzę z zakresu metodologii nauk humanistycznych oraz zna większość kryteriów ewaluacji wartości różnych szkół i orientacji badawczych (literaturoznawczych, językoznawczych, nauk o kulturze i religii)	K_Wo4
EK_03	Absolwent posiada umiejętność wyszukiwania, selekcjonowania, analizowania, oceny i adekwatnego stosowania informacji dotyczących dziedzin naukowych ujętych w ramach właściwej specjalności oraz potrafi formułować w oparciu o nie krytyczne sądy	K_U01
EK_04	Absolwent posiada zaawansowane umiejętności analityczne z zakresu krytycznej ewaluacji badań innych autorów oraz syntezy idei i poglądów przynależnych dziedzinom naukowym w obrębie właściwej specjalności	K_U10
EK_05	Absolwent poddaje krytycznej analizie zdobywaną wiedzę i odbierane treści; jest świadom możliwości i potencjału wiedzy z zakresu studiowanych dyscyplin w rozwiązywaniu problemów poznawczych lub praktycznych oraz potrafi zasięgać opinii specjalistów w uzasadnionych przypadkach	K_Ko1

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Zagadnienia wstępne: delimitacja i podział literaturoznawstwa, lokalizacja metodologii badań literackich w strukturze dyscypliny. Historia metodologii badań literackich. Przełom antypozytywistyczny.
Metodologia psychologicznych badań nad literaturą 1: Psychokrytyka (S. Freud, B. Bettelheim, M. Bonaparte)
Metodologia psychologicznych badań nad literaturą 2: Krytyka archetypowa i mitograficzna (C. G. Jung, N. Frye, J. Peterson)
Metodologia psychologicznych badań nad literaturą 2: Tematologia (J.P. Weber, G. Bachelard)
Metodologia strukturalnych badań nad literaturą 1: Formalizm rosyjski (W. Szklowski, B. Eichenbaum) i amerykański (I. Richards, C. Brookes, W. Wimsatt)
Metodologia strukturalnych badań nad literaturą 2: Strukturalizm i narratologia (R. Jakobson, W. Propp, R. Barthes)
Metodologia strukturalnych badań nad literaturą 3: Semiotyka strukturalistyczna (R. Barthes, U. Eco, A. Greimas, J. Łotman)
Metodologia filozoficznych badań nad literaturą 1: Fenomenologia (R. Ingarden)
Metodologia filozoficznych badań nad literaturą 2: Hermeneutyka (H.-G. Gadamer, P. Ricoeur)
Metodologia filozoficznych badań nad literaturą 3: Poststrukturalizm i postmodernizm (M. Foucault, R. Barthes, J. Kristeva, G. Genette)
Metodologia filozoficznych badań nad literaturą 4: Dekonstrukcjonizm (J. Derrida, J. Culler)
Metodologia filozoficznych badań nad literaturą 5: Pragmatyzm (R. Rorty, S. Fish)
Metodologia polityczno-społecznych badań nad literaturą 1: Krytyka marksistowska (K. Marks, A. Łunaczarski, G. Lukács, T. Eagleton)
Metodologia polityczno-społecznych badań nad literaturą 2: Feminizm i gender (N. Miller, H. Cixous, L. Irigaray, E. Showalter, J. Butler)
Metodologia polityczno-społecznych badań nad literaturą 3: Postkolonializm (E. Said, H. Bhabha, H. Achebe)

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
INFORMACJA: problematyka ćwiczeń skoordynowana jest z tematyką wykładów
Zagadnienia wstępne. Metodologia badań literackich wobec innych dziedzin literaturoznawczych, filologicznych i humanistycznych. Metoda interpretacyjna jako klucz do lektury interpretacyjnej tekstu literackiego.
Psychokrytyka S. Freuda. „Pisarz i fantazjowanie”, deszyfracja symboli w tekście literackim. Symbolika i znaczenie baśni wg. B. Bettelheima.
Krytyka archetypowa C.G. Junga. Archetypy i symbole. Ewolucja symbolu w dyskursie literackim. Procedura krytyki archetypowej a badanie mitograficzne.
Tematologia J.P. Webera. Temat i dzieło. Cztery metody badań tematologicznych.
Formalizmy (rosyjski i amerykański). Język poetycki. Dezautomatyzacja lektury. Chwył i jego przykłady (skaz, sjuzet). <i>Close reading</i> . Herezja parafrazy. Błąd intencji i błąd afektywności.
Strukturalizm i narratologia. Schemat komunikacji R. Jakobsona i funkcje językowe. Funkcja

poetycka. Morfologia bajki W. Proppa. Poziomy struktury narracyjnej opowiadania wg. R. Barthesa.
Semiotyka. Analiza strukturalno-semiotyczna. Udział kodów znakowych w interpretacji tekstu literackiego. Kwadrat semiotyczny (logiczny) A. Greimasa. Przekład intersemiotyczny jako działanie interpretacyjne.
Fenomenologia. Ontologia dzieła literackiego wg. R. Ingardena. Etapy lektury. Fazy i warstwy dzieła literackiego. Miejsca niedookreślenia i konkretyzacja. Quasi sądy i koncepcja „świata przedstawionego”. Idea „prawdy” w literaturze.
Hermeneutyka. Idea rozumienia i eksplikacji tekstu literackiego wg. H.-G. Gadamera. Koło hermeneutyczne. Fuzja horyzontów. Egzystencjalny wymiar hermeneutyki.
Poststrukturalizm. Postmodernizm w kulturze. Kryzys podmiotu i „śmierć autora” wg. R. Barthesa. Instancje autorskie wg. M. Foucaulta. Dyskurs i tekst jako „mozaika cytatów” (J. Kristeva). Typologia intertekstualności wg. G. Genette’a.
Dekonstrukcjonizm. Krytyka kanoniczności interpretacji wg. J. Derridy. Procedura analizy dekonstrukcyjnej wg. J. Cullera.
Pragmatyzm. Sens tekstu jako jego zastosowanie. Antyesencjalizm i antyteoretyzm lektury wg. R. Rorty’ego. Wspólnota interpretacyjna wg. S. Fisha.
Krytyka marksistowska. Literatura a ideologia i polityka. Pisarstwo jako inżynieria społeczna. Klasowość literatury i teoria „odbicia”. 3 fazy interpretacji marksistowskiej.
Feminizm i gender. Literatura jako pole dyskryminacji społecznej a kulturowe role płci. Fallocentryzm a ginokrytyka. Reinterpretacja kanonu. Hyfologia a arachnologia. „Pisarstwo kobiece” (<i>écriture féminine</i>) i jego cechy dystynktywne
Postkolonializm. Imperializm, kolonializm i neokolonializm. Hegemonia historiograficzna, dyskurs i kanon wg. E. Saida. Orientalizm. Literatura jako narzędzie polityki imperialnej.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład problemowy z prezentacją multimedialną,
 Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się	Forma zajęć dydaktycznych
EK_01	Egzamin ustny, kolokwium/obserwacja w trakcie zajęć	W, Ćw
EK_02	Egzamin ustny, kolokwium/obserwacja w trakcie zajęć	W, Ćw
EK_03	Obserwacja w trakcie zajęć	Ćw
EK_04	Kolokwium/obserwacja w trakcie zajęć	Ćw
EK_05	Egzamin ustny, kolokwium/obserwacja w trakcie zajęć	W, Ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład: obecność (2 nieobecności nie wymagają usprawiedliwienia), egzamin ustny Ćwiczenia: obecność (2 nieobecności nie wymagają usprawiedliwienia), przygotowanie i aktywność podczas zajęć i/lub kolokwium zaliczeniowe
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30 + 30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	10
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	80
SUMA GODZIN	150
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Burzyńska A., Markowski M. P. (red.) *Teorie literatury XX wieku. Antologia*, Kraków 2007.
 Culler J. *Teoria literatury*, tłum. M. Bassaj, Warszawa 1997.
 Markiewicz, H. (red.) *Sztuka interpretacji w ostatnim półwieczu*, tom 3, Kraków 2011.
 Markiewicz H. *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, tom 2, Kraków 1976
 Mitosek Z. *Teorie badań literackich*, Warszawa 1995.
 Skwarczyńska S. *Teoria badań literackich za granicą. Antologia*, tom 2: *Od przelomu antypozytywistycznego do roku 1945*, Kraków 1974.
 Szachaj A. *O interpretacji* (rozdział: *Paradygmaty interpretacyjne*) Kraków 2014.

Literatura uzupełniająca:

Bloom H. *Jak czytać i po co*, tłum. A. Kunicka, Warszawa 2019.
 Burzyńska A. *Dekonstrukcja i interpretacja*, Kraków 2001.
 Burzyńska A. Markowski, M. P. *Teorie literatury XX wieku. Podręcznik*, Kraków 2007.
 Compagnon A. *Demon teorii. Literatura a zdrowy rozsądek*, tłum. T. Stróżyński, Gdańsk 2010.
 Culler J. *Literatura w teorii*, tłum. M. Maryl, Kraków 2013.
 Danek D. *Sztuka rozumienia. Literatura i psychoanaliza*, Warszawa 1997.
 Dybel P. Głowiński M. (red.) *Psychoanaliza i literatura*, Gdańsk 2001.
 Dybel P. *Oblicza hermeneutyki*, Kraków 2012.
 Eagleton T. *Jak czytać literaturę*, tłum. A. Kunicka, Warszawa 2014.
 Eagleton T. *Teoria literatury. Wprowadzenie*. Tłum. B. Baran, Warszawa 2015.
 Eco U. (i in.) *Interpretacja i nadinterpretacja*, tłum. T. Biedroń, Kraków 1996.

Fiala E. *Modele freudowskiej metody badania dzieła literackiego*, Lublin 1991.
Gadamer H.G. *Język i rozumienie*, tłum. P. Dehmel, B. Sierocka, Warszawa 2003.
Gandhi L. *Teoria postkolonialna*, tłum. J. Serwański, Poznań 2008.
Genette G. *Palimpsesty. Literatura drugiego stopnia*, tłum. T. Stróżyński, A. Milecki, Gdańsk 2014.
Ingarden R. *O dziele literackim*, przekł. M. Turowicz, Warszawa 1960, 1980.
Jung C. G. *Archetypy i symbole*, tłum. J. Prokopiuk, Warszawa 1976.
Mukařovsky J. *Wśród znaków i struktur*, tłum. J. Baluch (i in.), Warszawa 1970.
Ricoeur P. *Język, tekst interpretacja*, tłum. P. Graff, K. Rosner, Warszawa 1989.
Rorty R. *Przygodność, ironia i solidarność*, tłum. W. Popowski, Warszawa 2009.
Rosner K. *Semiotyka strukturalna w badaniach nad literaturą*, Kraków 1981.
Said E. *Orientalizm*, tłum. M. Wyrwas-Wiśniewska, Poznań 2005.
Skwarczyńska S. *Kierunki w badaniach literackich od romantyzmu do połowy XX wieku*, Warszawa 1984.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej